

[Hem](#) > ... > [Dina Rättigheter](#) > [Grundläggande Rättigheter](#) > France

Innehåll inlagt av
Frankrike

EU-ländernas bästa praxis för stadgan

Frankrike

Myndighetsstrategier som främjar användningen av och medvetenheten om stadgan inom lagstiftningen, förvaltningen, de brottsbekämpande organen och rättsväsendet.

1. Nationella skolan för domare och åklagare (*Ecole nationale de la magistrature*)

Vid den nationella domar- och åklagarskolan behandlas stadgan om de grundläggande rättigheterna i stor utsträckning i grundutbildningen och fortbildningen.

1.1.1. Grundutbildning

I grundutbildningen behandlas stadgan tematiskt, särskilt de vägledande principerna för civilrättsliga förfaranden, barnets bästa samt yrkesetik för domare och åklagare (artikel 47).

Kurser som syftar till att främja kontakt och dialog mellan domare, åklagare och advokater ger också möjlighet att diskutera artikel 48 i stadgan.

Den franska nationella domar- och åklagarskolan erbjuder också en endagskurs om EU-domstolen, där EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna behandlas. Instrumentet och dess tillämpningsområde presenteras i kursintroduktionen. Därefter anordnas seminarier. Praktikanterna, indelade i grupper om 20, ombeds att lära sig mer om ämnet genom praktiska fallstudier.

År 2019 anordnades dessutom en särskild gruppverksamhet för att fira stadgans 20-årsjubileum sedan den blev rättsligt bindande.

1.1.2. Fortbildning

Särskilda kurser om stadgan

Sedan 2019 har stadgan fått särskild uppmärksamhet i syfte att öka medvetenheten hos domare och åklagare om hur den används.

Utöver en kurs som uppmärksammade de tio år som gått sedan stadgan trädde i kraft, utformades under 2019 en särskild ad hoc-utbildning om stadgan och dess vägledning vid tvister, i samarbete med juridiska fakulteten vid Grenoble-Alpes universitet (Jean Monnet-professur). Denna endagsutbildning tjänade flera kunskapsyften: presentation av stadgan och dess bidrag till skyddet av mänskliga rättigheter samt dess praktiska tillämpning i den franska rättsordningen. Efter en teoretisk genomgång (på förmiddagen) genomfördes praktiska seminarier som särskilt berörde sociala frågor och europeiska arresteringsorder (på eftermiddagen). Detta seminarium var även tillgängligt för advokater som en möjlighet till gemensam utbildning för olika yrkesgrupper.

Under 2020 inleddes utbildning på distans på grund av pandemin. Den delades in i två etapper: deltagarna fick ta del av innehållet (temaindelade videokurser och dokumentation) på undervisningsplattformen för nationella

skolan för domare och åklagare och därpå följde virtuell undervisning med praktiska mål, svar på enkäter och prov samt diskussioner mellan deltagarna. Utbildningen samlade domare, åklagare och advokater för att främja samarbete mellan olika yrkesgrupper, och gavs till cirka 30 personer. Tanken är att utbildningen ska anpassas så att den kan genomföras i form av närutbildning från och med 2021.

År 2021 integrerades utbildning i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna i kursen om aktuell EU-rättspraxis. Den bestod av en dags studier i linje med tidigare år, med teori på morgonen och praktiska seminarier på eftermiddagen. Kursen hölls i hybridformat. De befintliga utbildningsvideorna om EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna på "Moodle"-plattformen kompletterade utbildningen väl.

År 2022 kommer studiedagen om aktuell EU-rättspraxis att ersättas av en konferens som anordnas av universitetet i Grenoble, Paris Sorbonne I och nationella domar- och åklagarskolan om EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna: praxis inom domstolar och förvaltning. Konferensen kommer att vara öppen för domare i förvaltningsdomstolar och allmänna domstolar, advokater och akademiker.

Moodle-kursen om stadgan om de grundläggande rättigheterna är fortfarande ett grundläggande komplement till utbildningen.

Utbildning i unionsrätt med anknytning till stadgan

Stadgan ingår även i följande fyra fortbildningskurser i unionsrätt för domare och åklagare:

- Rättsväsendet och den europeiska integrationen: I denna tredagarsutbildning läggs särskild vikt vid hur EU:s institutioner fungerar och vid EU-domstolens gällande rättspraxis. Tre föreläsningar ägnas åt stadgan (användning av unionsrätten i brottmålsprocesser, EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna och begäran om förhandsavgöranden).
- Domstolen och europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen): I denna utbildning läggs tonvikten på förhållandet mellan stadgan och Europakonventionen. Utbildningen återger rättspraxis från EU-domstolen och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna samt rättspraxis från de nationella högsta domstolarna som rör samstämmighet i europeisk rättspraxis.
- Domare och åklagare och den internationella omgivningen: I denna kurs behandlas domarnas och åklagarnas roll mot bakgrund av den pågående utvecklingen inom unionsrätten och internationell rätt. Vid detta tillfälle behandlas stadgan som ett europeiskt instrument som bidrar till att grundläggande rättigheter förankras i lagstiftningen.
- Konferenser om rättsliga frågor och yttrandefrihet: Denna serie konferenser inom ramen för projektet JUST FREE - 2020-2022, som finansieras av generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor, har genomförts sedan september 2020. Den består av tre seminarier om yttrandefrihetens gränser, allmänhetens rätt till information samt domares och åklagares rätt till yttrandefrihet i förhållande till stadgan och Europakonventionen. En app används för alla konferenser i detta projekt.

2. Nationella kriminalvårdsskolan (*École nationale de l'administration pénitentiaire*)

Stadgan utgör en referens och ett stöd i utbildningen av kriminalvårdspersonal, däribland när det gäller det europeiska skyddet av mänskliga rättigheter och särskilt frihetsberövades rättigheter.

Vid tioårsfirandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna bidrog den nationella kriminalvårdsskolan till att främja och förbättra förståelsen av stadgan genom en tävling i att tala inför publik, som hölls 2020 som ett led i den 48:e befordran av kriminalvårdsdirektörer och den 13:e befordran av kriminalvårdsdirektörer för återanpassning och skyddstillsyn.

Verktyg för att bättre förstå stadgan och när den gäller

Yrkesverksamma (lagstiftare, förvaltningen, brottsbekämpande myndigheter, rättsväsendet, rättstillämpare)

Verktyg framtagna av den nationella domar- och åklagarskolan

På den nationella domar- och åklagarskolans undervisningsplattform får deltagarna i grundutbildningen och fortbildningen tillgång till ett tematiskt utrymme och ett utbildningspaket om stadgan (historik, forskning i rättspraxis osv.). I detta hänvisas särskilt till de verktyg som tagits fram av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) ([FRA:s handbok från 2018 om tillämpning av stadgan](#)).

Privatpersoner

Nätverket av rättscentrum (*des maisons de la justice et du droit*)

Nätverket av rättscentrum finns på 141 platser i landet. Personalen vid dessa centrum tar emot, lyssnar på och vägleder privatpersoner samt förser dem med kostnadsfri och förtrolig information om medborgarnas rättigheter och skyldigheter. De utgör en lokal rättslig närvaro och bidrar till förebyggande av brott, brottsofferstöd och tillgång till lagen. Centrumen kan använda sig av stadgan, särskilt när de främjar ungdomars tillgång till lagen under pedagogiska insatser i skolor.

Användning och främjande av verktyg som rör stadgan och som har utvecklats av andra EU-länder eller andra aktörer i EU

I - Människorättsförvararen (*Le Défenseur des Droits*)

a - Funktion

Människorättsförvararen (*myndigheten*) är en fransk oberoende administrativ myndighet som inrättades med stöd i lag nr 2011-333 av den 29 mars 2011. Efter 2008 års reform av lagen har myndigheten förankrats i konstitutionen. Den har till uppgift att behandla klagomål inom sina fem befogenhetsområden: försvar av de rättigheter och friheter som användare av offentliga tjänster åtnjuter, försvar och främjande av barnets bästa och barnets rättigheter, bekämpning av diskriminering och främjande av jämlikhet, iakttagande av att yrkesetiken upprätthålls bland personer som verkar inom området säkerhet samt vägledning och skydd för visselblåsare.

Fysiska och juridiska personer som anser att deras rättigheter har åsidosatts kan lämna in ett klagomål direkt till något av myndighetens över 500 ombud som finns på mer än 800 platser eller direkt till myndighetens säte via ett onlineformulär eller portofritt per brev.

Myndigheten har betydande utredningsbefogenheter. Den kan kräva att offentliga eller privata organisationer lämnar de förklaringar och uppgifter som behövs för utredningen eller uppgörelsen.

Efter avslutad utredning föredrar myndigheten uppgörelser i godo. Upp till 80 % av de uppgörelser som myndigheten tar initiativ till är framgångsrika.

Myndigheten kan även anta beslut genom vilket det lämnar enskilda eller allmänna rekommendationer. När ärenden prövas i domstol, oavsett vilken, kan myndigheten lämna synpunkter i egenskap av *amicus curiae*. Parallellt med sitt uppdrag att försvara rättigheter utvecklar myndigheten en politik för främjande av jämlikhet och av tillgång till rättigheter.

Människorättsförvararen använder sig i ganska begränsad utsträckning av stadgan, eftersom den endast gäller om staten tillämpar unionsrätten (artikel 51 i stadgan). Detta måste därför klargöras på förhand, vilket inte alltid låter sig göras. Det är lättare för myndigheten att åberopa Europakonventionen och Europadomstolens mycket omfattande rättspraxis eller EU:s direktiv om diskriminering.

Myndigheten kan ibland dock åberopa stadgan utöver andra fördragstexter (till exempel konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och Europakonventionen). Ibland används stadgan i situationer som rör diskriminering, vilket är ett av områdena för myndighetens insatser.

Nedan följer några exempel på beslut för vilka stadgan har varit ett lämpligt rättsligt verktyg för myndigheten.

Exempel 1: Vägran att låta en anställd avbryta sin föräldraledighet i förtid till förmån för mödraledighet

Människorättsförvararen mottog ett klagomål som handlade om att en arbetsgivare (en lokal sjukförsäkringskassa) hade nekat en anställd möjligheten att avbryta sin föräldraledighet i förtid till förmån för mödraledighet med anledning av att hon var gravid igen efter sitt första barn [1].

När arbetsgivaren utfrågades av myndigheten medgav den att Europeiska unionens domstol vid tre tillfällen hade fastställt att vägran att låta en anställd avbryta sin föräldraledighet till förmån för mödraledighet utgjorde diskriminering på grund av kön [2].

Arbetsgivaren vägrade dock att följa denna rättspraxis med motiveringen att den inte hade införlivats i fransk lag. I artikel L.1225-52 i arbetslagstiftningen anges två situationer i vilka en arbetsgivare inte får vägra att en föräldraledighet avbryts i förtid, nämligen följande:

- Om barnet dör.
- Om hushållets resurser minskar drastiskt.

Arbetslagstiftningen utesluter emellertid inte möjligheten att en föräldraledighet kan avbrytas i förtid av annan anledning, förutsatt att parterna kommer överens.

Myndigheten fick därför påminna arbetsgivaren om att förbud mot diskriminering är en del av den rättsordning som ingen arbetsgivare kan frångå. Myndigheten fann därför att vägran att låta klaganden avbryta sin föräldraledighet till förmån för mödraledighet utgjorde diskriminering på grund av kön. I beslutet grundade myndigheten delvis sina argument på följande artiklar i stadgan:

Artikel 33, som säkerställer skyddet av familjen och förening av familjeliv och yrkesliv. I artikel 33.2 anges i detta hänseende att varje arbetstagare har rätt till betald mödraledighet för att kunna förena familjeliv och yrkesliv.

I artikel 21 i stadgan fastställs förbudet mot diskriminering på grund av bland annat kön, och i artikel 23 säkerställs jämställdhet mellan kvinnor och män på alla områden.

Detta exempel visar att så snart ett ärende omfattas av unionsrätten – vilket är fallet här eftersom det ligger inom ramen för icke-diskriminering på grund av kön i arbetslivet och i synnerhet direktiv 2006/54 – kan myndigheten använda stadgan, och denna är direkt tillämplig i nationell lag.

Exempel 2: Brist på möjlighet för personer med funktionsnedsättning att få tillgång till specialerbjudanden som endast finns på en särskild webbplats för försäljning av tågbiljetter

Människorättsförvararen mottog ett klagomål om att personer med funktionsnedsättning inte hade möjlighet tillgå specialerbjudanden som endast fanns på en webbplats för försäljning av tågbiljetter. Myndigheten fann därför att situationen hade uppstått ur ett diskriminerande förfarande i den mening som avses i följande akter:

- I förordningen om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer anges att järnvägsföretag, biljettutfärdare eller researrangörer inte får vägra att godta en bokning av eller att utfärda en biljett till en person med funktionsnedsättning eller nedsatt rörlighet [3].
- Artikel 21 i stadgan.
- Fransk lag nr 2008-496 av den 27 maj 2008.

Myndigheten rekommenderade därför att det företag som förvaltade webbplatsen för biljettförsäljning skulle ge personer med funktionsnedsättning tillgång till alla dess specialpriser, inklusive dem för utrikesresor. Även här användes stadgan som en kompletterande och giltig motivering, enligt följande:

- Kompletterande i den utsträckning att det inte finns något övergripande direktiv i unionsrätten som förbjuder diskriminering av personer med funktionsnedsättning i tillgången till varor och tjänster. Förordningen om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer har dessutom vissa begränsningar. I artikel 21 i stadgan anges däremot huvudprinciperna för icke-diskriminering, däribland vid nedsatt förmåga att få tillgång till varor.
- Giltig motivering i den mening att den ger stöd till rekommendationer om och krav på ersättning genom att fastställa att den är direkt tillämplig.

Människorättsförvararens strävan att lyfta fram principerna om rättsstaten och de grundläggande rättigheternas principer sker i samarbete med olika nätverk där motsvarande enheter ingår (Europeiska

ombudsmannanätverket som leds av Europeiska ombudsmannen, Europeiska nätverket för barnombudsmän som förenar försvarare av barns rättigheter, Equinet, ett europeiskt nätverk för likabehandlingsorgan, IPCAN [Independent Police Complaints Authorities' Network], ett informellt nätverk för extern och oberoende kontroll av ordningsmakten samt NEIWA [Network of European Integrity and Whistleblowing Authorities], ett informellt nätverk för diskussion av införlivandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten).

Människorättsförsvararen använder sig dessutom inte bara av Europakonventionen och lämpliga direktiv, utan tämligen systematiskt även av stadgan. Inom ramen för dessa nätverk samarbetar människorättsförsvararen i mycket stor utsträckning med FRA, som är den som verkligen driver främjandet av stadgan i dessa forum.

B - Evenemang

För att uppmärksamma att det hade gått 20 år sedan EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna proklamerades anordnade Europeiska kommissionens representation i Frankrike en konferens för flera viktiga aktörer som strävar efter att se till att stadgan följs och tillämpas.

I detta sammanhang deltog George Pau-Langevin, människorättsförsvararens ställföreträdare och vice ordförande med ansvar för kampen mot diskriminering och främjande av jämlikhet, i den debatt som anordnades av Europeiska kommissionen och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) måndagen den 7 december 2020.

Vid sidan av Elise Barbé (revisionssekreterare vid Högsta domstolens kriminalavdelning och ordförande i FRA:s styrelse) och Olivier Cousi (ordförande för advokatsamfundet i Paris) talade hon om utmaningarna i samband med tillämpningen av stadgan i Frankrike och de åtgärder som krävs för att den ska genomföras fullt ut. Ytterligare information om franska initiativ som syftar till att öka medborgarnas medvetenhet om de rättigheter som fastställs i stadgan, samt om åtgärder för att främja och genomdriva de rättigheter som anges i texten, finns i inspelningen från konferensen, som nås via [denna länk](#).

II – Nationella rådgivande kommissionen för mänskliga rättigheter (*Commission consultative nationale des droits de l'Homme*)

Nationella rådgivande kommissionen för mänskliga rättigheter (*den rådgivande kommissionen*) är en fransk nationell institution för främjande och skydd av mänskliga rättigheter som inrättades 1947. Det är en oberoende administrativ myndighet som ingår som en del i den statliga strukturen. Den ger regeringen och parlamentet oberoende råd och förslag på områdena mänskliga rättigheter, humanitär rätt och humanitära insatser samt de grundläggande garantier som ges medborgarna i deras utövande av sina medborgerliga rättigheter. Den rådgivande kommissionen består av 64 framträdande personer och företrädare för organisationer i det civila samhället och den återspeglar Frankrikes mångfald av åsikter på områdena människorättsfrågor och internationell humanitär rätt. En av dess uppgifter är att väcka allmänhetens uppmärksamhet och öka dess medvetenhet. Den bidrar även med utbildning i respekten för mänskliga rättigheter.

I samarbete med FRA gjorde den rådgivande kommissionen under 2018 en två minuter lång video om stadgan:

[Stadgan om de grundläggande rättigheterna på två minuter - YouTube](#)

[Stadgan om de grundläggande rättigheterna på två minuter - rådgivande kommissionens webbplats](#)

Observera att stadgan kommer att läggas ut på webbplatsen för Nationella rådgivande kommissionen för mänskliga rättigheter under rubriken Resurser, med ett beskrivande fönster som kan öppnas och vilket rådgivande kommissionen regelbundet hänvisar till i sina rapporter och yttranden.

[1] Beslut nr 2019-183 av den 24 oktober 2019 om en arbetsgivares vägran att låta en anställd avbryta sin föräldraledighet i förtid till förmån för mödraledighet.

[2] Domstolens dom av den 20 september 2007, Sari Kiiski/Tammerfors stad, C-116/06; domstolens dom (tredje avdelningen) av den 13 februari 2014, YTN, C-512/11 och C-513/11; domstolens dom (första avdelningen) av den 8 maj 2019, C-486/18.

[3] Artikel 19.2 i förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007.

■ Senaste uppdatering: 20/04/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.